

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

วิทยุกระจายเสียงเป็นสื่อมวลชนที่มีอิทธิพลต่อประชาชนจำนวนมาก เนื่องจากสามารถเข้าถึงผู้ฟังได้ง่าย และเป็นจำนวนมากในเวลาอันรวดเร็ว พร้อมกับมีบทบาทในการเชื่อมโยงประชาชนให้มีส่วนร่วมในชีวิตสาธารณะของสังคม เพราะวิทยุกระจายเสียงมีการนำเสนอเนื้อหาที่หลากหลาย ได้แก่ รายการข่าว รายการสนทนาระหว่างพิธีกร และแขกรับเชิญ การพูดคุยอภิปรายในประเด็นต่าง ๆ เช่น การเมือง เศรษฐกิจ สังคม กีฬา บันเทิง ฯลฯ (กาญจนา แก้วเทพ, 2544, หน้า 74-76)

วิทยุกระจายเสียงเป็นสื่อมวลชนที่เก่าแก่องค์กรหนึ่งในประเทศไทย จัดตั้งขึ้นครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2470 เพื่อเป็นการทดลองเครื่องกระจายเสียง โดยพระดำริของพลเอก พระเจ้าบรมวงศ์เธอพระองค์เจ้าบุรฉัตรไชยากร กรมพระกำแพงเพชรอัครโยธิน ขณะนั้นทรงดำรงตำแหน่งเสนาบดีกระทรวงพาณิชย์และโทรคมนาคม พระองค์ทรงดำริตั้งสถานีวิทยุกระจายเสียงขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2471 โดยส่งเครื่องส่งกระจายเสียงคลื่นสั้นเข้ามาทดลอง และให้อยู่ในความควบคุมของช่างวิทยุ กรมไปรษณีย์โทรเลข ใช้ชื่อสถานีว่า 4 พีเจ (HS 4 PJ) ต่อมาขยายงานจัดตั้งสถานีวิทยุอีกแห่งที่ทุ่งพญาไท โดยใช้ชื่อสถานีว่า “สถานีวิทยุกรุงเทพฯที่พญาไท” ตั้งอยู่ที่วังพญาไท และพลเอก พระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระกำแพงเพชรอัครโยธิน ทรงเปิดการส่งวิทยุเป็นปฐมฤกษ์ เมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2473 ซึ่งตรงกับวันพระราชพิธีฉัตรมงคล ในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว พิธีเปิดสถานีกระทำโดยอัญเชิญกระแสดพระราชดำรัส ของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว จากพระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัยในพระบรมมหาราชวัง

รัฐบาลได้โอนกิจการวิทยุกระจายเสียงจากกรมไปรษณีย์โทรเลขให้ขึ้นกับกรมโฆษณาการ เมื่อวันที่ 21 เมษายน พ.ศ. 2482 และเปลี่ยนชื่อจาก “สถานีวิทยุกรุงเทพฯ-

ที่พญาไท” เป็น “สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2484” และตั้งแต่ พ.ศ. 2495 กรมโฆษณาการได้เปลี่ยนชื่อเป็น “กรมประชาสัมพันธ์” เพื่อให้เหมาะสมกับภาระหน้าที่ขององค์กรในฐานะที่เป็นสื่อกลางการเผยแพร่นโยบายและผลงานของรัฐบาล รวมทั้งเผยแพร่ข่าวสารการเมือง ศิลปกรรม วัฒนธรรม ความรู้ ความบันเทิง และสร้างสัมพันธ์อันดีระหว่างรัฐบาลกับประชาชน (สุมน อยู่สิน, 2549, หน้า 14-19)

วิทยุชุมชนเป็นวิทยุกระจายเสียงประเภทหนึ่ง เกิดขึ้นภายหลังเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ ในปี พ.ศ. 2535 ในเวลานั้นมีการปกปิดข้อมูลข่าวสารที่นำเสนอต่อประชาชน ทำให้ไม่สามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง ประชาชนจึงเรียกร้องให้แก่รัฐธรรมนูญเพื่อรองรับสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐาน และให้ประชาชนสามารถเข้าถึงสื่อได้อย่างเสรี ตลอดจนสามารถเป็นเจ้าของและบริหารจัดการเองได้ ทำให้มีการบัญญัติไว้เป็นมาตราหนึ่งในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 คือ มาตรา 40 ซึ่งต่อมารัฐสภาได้ตราพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับดูแลกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2543

ในพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่ และกำกับกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการ โทรคมนาคม พ.ศ. 2543 กล่าวถึงการจัดตั้งองค์กรอิสระเพื่อควบคุมการทำงานของกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ จึงเกิดแนวคิดให้มีการคัดเลือกคณะกรรมการกิจการกระจายเสียงและกิจการ โทรทัศน์แห่งชาติ (กสช.) แต่การคัดเลือกดังกล่าวมีความไม่โปร่งใสในเรื่องที่มาของคณะกรรมการจัดสรรคลื่นความถี่ ทำให้องค์กรอิสระนี้ไม่เกิดขึ้น จึงไม่มีหน่วยงานควบคุมการทำงานของวิทยุชุมชน แต่เนื่องจากข้อกำหนดเดิมที่รัฐต้องจัดสรรคลื่นความถี่ร้อยละ 20 ให้ประชาชนใช้เพื่อประโยชน์สาธารณะ จึงทำให้มีการจัดตั้งวิทยุชุมชนขึ้นประมาณปลายปี พ.ศ. 2544 โดยมีเจตนารมณ์ที่จะให้วิทยุชุมชนเป็นของชุมชน โดยชุมชน เพื่อชุมชน และผ่านกระบวนการการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง

อย่างไรก็ดี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 เป็นต้นมา กรมประชาสัมพันธ์ประกาศอนุญาตให้สถานีวิทยุชุมชนมีการโฆษณาได้ เพื่อนำรายได้มาบริหารจัดการสถานีวิทยุชุมชน ส่งผลให้จำนวนวิทยุชุมชนจากประมาณ 500 สถานี เพิ่มขึ้นเป็น 2,000 กว่าสถานี ภายในเวลา 3 เดือน และปี พ.ศ. 2552 เพิ่มขึ้นเป็น 6,600 สถานี การอนุญาตให้มีโฆษณาเช่นนี้

ส่งผลให้เกิดการแข่งขันอย่างรุนแรงระหว่างสถานีวิทยุชุมชนที่ดำเนินงาน โดยยึดหลักการแนวคิดของวิทยุชุมชนสากล คือ การไม่แสวงหาผลกำไร และก่อให้เกิดความสับสนกับประชาชนว่าสถานีใดเป็นสถานีวิทยุชุมชนอย่างแท้จริง เนื่องจากบางสถานีที่มีการบริหารงานโดยเอกชน และประชาชนไม่ได้มีส่วนร่วมกับสถานีวิทยุชุมชน ได้ดำเนินการขึ้นทะเบียนเป็นสถานีวิทยุชุมชนด้วย

วิทยุชุมชนเริ่มเข้ามามีบทบาทกับประชาชนชาวนครศรีธรรมราช เมื่อประมาณปี พ.ศ. 2545 สถานีวิทยุชุมชนแห่งแรก คือ สถานีวิทยุประชาคมนครศรีธรรมราช จัดตั้งขึ้นในอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช (พิชญ์ วรณทอง, การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 28 พฤษภาคม 2553) จังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นอีกหนึ่งจังหวัดที่มีการเพิ่มขึ้นของสถานีวิทยุชุมชน หลังจากการประกาศของกรมประชาสัมพันธ์ให้สถานีวิทยุชุมชนมีการโฆษณาได้ ทำให้สถานีวิทยุชุมชนเพิ่มขึ้นในอัตราก้าวกระโดด จากปี พ.ศ. 2546 มีสถานีวิทยุชุมชนในอำเภอเมือง จำนวน 6 สถานี ในปี พ.ศ. 2553 เพิ่มขึ้นเป็น 34 สถานี (สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดนครศรีธรรมราช, 2553)

ปัจจุบันสถานีวิทยุชุมชนในจังหวัดนครศรีธรรมราช ที่ขึ้นทำเนียบวิทยุชุมชนกับสำนักงานประชาสัมพันธ์ จังหวัดนครศรีธรรมราชมีจำนวน 123 สถานี และจัดตั้งในอำเภอเมือง จำนวน 34 สถานี สามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ (1) สถานีวิทยุชุมชนที่มีการบริหารงานโดยเอกชน และ (2) สถานีวิทยุชุมชนที่มีการดำเนินงานโดยคนในชุมชน และมีหน่วยงานราชการสนับสนุน (อุไรวรรณ สุภาแดง, การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 25 มิถุนายน 2553)

สถานีวิทยุชุมชนในอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่ขึ้นทำเนียบวิทยุชุมชนกับสำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดนครศรีธรรมราช ส่วนใหญ่มีการบริหารงานโดยเอกชน แต่สถานีวิทยุชุมชนที่ปฏิบัติใกล้เคียงกับแนวคิดวิทยุชุมชนสากล คือ เป็นของชุมชน ทำเพื่อชุมชน โดยชุมชน และไม่หวังผลกำไรมีเพียง 2 สถานี คือ สถานีวิทยุเทศบาลนครนครศรีธรรมราช และสถานีวิทยุเพื่อการศึกษาและพัฒนาอาชีพ สาเหตุที่สถานีวิทยุชุมชนแบบประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการน้อย เนื่องจากสถานีวิทยุชุมชนต้องมีค่าบริหารจัดการงานวิทยุ ค่าซ่อมบำรุง ฯลฯ หากไม่มีผู้สนับสนุนหรือการโฆษณา สถานีวิทยุชุมชนก็ไม่สามารถดำรงอยู่ต่อไปได้

การเพิ่มขึ้นของสถานีวิทยุชุมชนโดยขาดกระบวนการเรียนรู้และการทำความเข้าใจ ในหลักการของวิทยุชุมชนอย่างแท้จริง ส่งผลให้การแข่งขันในปัจจุบันมีสูง เพราะยังไม่มี หน่วยงานควบคุมดูแล ทำให้ผู้บริหารสถานีวิทยุชุมชนที่มีทุนทรัพย์แข่งขันกันในเรื่อง กำลังส่งของคลื่นวิทยุ โดยให้สถานีวิทยุชุมชนภายใต้การบริหารของตนเองมีกำลังส่ง คลื่นวิทยุที่สูงกว่าสถานีวิทยุชุมชนอื่น เพื่อสร้างความได้เปรียบในด้านการเข้าถึงผู้ฟัง เพราะถ้ากำลังส่งสูงน่าจะเพิ่มจำนวนผู้ฟังได้มากขึ้นเช่นกัน เมื่อมีจำนวนผู้ฟังมาก ผู้สนับสนุนรายการก็จะมีมากขึ้น ผลที่ตามมา คือ วิทยุชุมชนตามแนวคิดวิทยุชุมชนสากล ไม่สามารถแข่งขันกับวิทยุชุมชนที่มีกลุ่มนายทุนสนับสนุนได้

นอกจากนี้ การแข่งขันด้านการเพิ่มกำลังส่งของเครื่องวิทยุ ส่งผลต่อคุณภาพของ การส่งกระจายเสียง ก่อให้เกิดปัญหาเรื่องความไม่ชัดเจนของคลื่นวิทยุ มีคลื่นแทรก และเกิดการรบกวนของสัญญาณ เป็นอุปสรรคต่อการรับฟังของประชาชน ตลอดจน การส่งกระจายเสียงและการแพร่ภาพของสถานีวิทยุหลัก วิทยุชุมชนอื่น ๆ และสถานี วิทยุโทรทัศน์

ดังนั้น ภาครัฐจึงเข้ามาแก้ไขปัญหาดังกล่าวข้างต้น โดยการจัดประชุมเพื่อรับฟัง ความคิดเห็นสาธารณะ เมื่อวันที่ 11 พฤษภาคม พ.ศ. 2552 โดยการประชุมมีวัตถุประสงค์ เพื่อร่างประกาศคณะกรรมการกิจการ โทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่องหลักเกณฑ์และวิธีการ อนุญาตประกอบกิจการบริการชุมชนชั่วคราว (วิทยุกระจายเสียงชุมชน) และร่างมาตรฐาน ทางเทคนิคกิจการบริการชุมชน (วิทยุกระจายเสียงชุมชน) ฉบับชั่วคราว เพื่อควบคุม เรื่องกำลังส่งของเครื่องส่งวิทยุ และให้สถานีวิทยุชุมชนที่เคยขึ้นทะเบียนในอดีต มาขึ้นทะเบียนใหม่เป็นการชั่วคราว เพื่อตรวจสอบสถานที่จัดตั้งของสถานีวิทยุชุมชน และตรวจสอบข้อมูลทางเทคนิค หลังจากการประชุมรับฟังความคิดเห็นของภาคประชาชน ขณะนี้ร่างประกาศคณะกรรมการกิจการ โทรคมนาคมแห่งชาติในเรื่องที่กล่าวมาข้างต้น กำลังอยู่ระหว่างการพิจารณาแก้ไขเพื่อให้สอดคล้องกับบทบัญญัติในกฎหมายรัฐธรรมนูญ และเหมาะสมกับการประกอบกิจการวิทยุชุมชน (คณะทำงานด้านกิจการวิทยุกระจายเสียง-ชุมชน, 2552)

สถานีวิทยุชุมชนในอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ประสบปัญหาดังกล่าว เช่นกัน คือ การแข่งขันกันอย่างรุนแรงด้านรายการและเทคนิคการกระจายเสียงระหว่าง

สถานีวิทยุชุมชนที่ดำเนินการ โดยยึดหลักแนวความคิดวิทยุชุมชนสากลที่ไม่แสวงหาผลกำไร กับสถานีวิทยุที่ดำเนินงาน โดยเอกชน ดังนั้น สถานีวิทยุชุมชนที่ยึดหลักแนวความคิดวิทยุชุมชน-สากล จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปรับปรุงการดำเนินงานให้สอดคล้องกับความพึงพอใจ และความต้องการของผู้ฟังในจังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อแข่งขันกับธุรกิจเอกชน โดยการปรับปรุงด้านเทคนิคการกระจายเสียง สามารถดำเนินงานได้โดยใช้ช่างเทคนิค หรือผู้เชี่ยวชาญด้านนี้ การศึกษาเรื่องการปรับปรุงหรือพัฒนารายการวิทยุจึงมีความจำเป็น ต่อการพัฒนาสถานีวิทยุชุมชนโดยส่วนรวม

การวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจและความต้องการรายการวิทยุชุมชนของประชาชน ในอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช จะเป็นแนวทางในการพัฒนารายการวิทยุชุมชน ให้สอดคล้องกับความพึงพอใจและความต้องการของประชาชน โดยยึดหลักแนวคิดของ วิทยุชุมชน ซึ่งเป็นการรองรับประกาศของคณะกรรมการกิจการวิทยุกระจายเสียง- และวิทยุโทรทัศน์ ในคณะกรรมการกิจการ โทรคมนาคมแห่งชาติที่กำลังจะเกิดขึ้น ในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของลักษณะประชากรกับความพึงพอใจรายการ วิทยุชุมชนและความต้องการรายการวิทยุชุมชนของประชาชนในอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของพฤติกรรมการฟังรายการวิทยุชุมชนกับ ความพึงพอใจรายการวิทยุชุมชนและความต้องการรายการวิทยุชุมชนของประชาชน ในอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของการมีส่วนร่วมกับสถานีวิทยุชุมชนกับความพึงพอใจ รายการวิทยุชุมชนและความต้องการรายการวิทยุชุมชนของประชาชนในอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของการใช้ประโยชน์จากการฟังรายการวิทยุชุมชนกับความพึงพอใจรายการวิทยุชุมชนและความต้องการรายการวิทยุชุมชนของประชาชนในอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

5. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจรายการวิทยุชุมชนกับความต้องการรายการวิทยุชุมชนของประชาชนในอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

สมมติฐานของการวิจัย

1. ลักษณะประชากรแตกต่างกัน มีความพึงพอใจรายการวิทยุชุมชนและความต้องการรายการวิทยุชุมชนแตกต่างกัน
2. พฤติกรรมการฟังรายการวิทยุชุมชนแตกต่างกัน มีความพึงพอใจรายการวิทยุชุมชนและความต้องการรายการวิทยุชุมชนแตกต่างกัน
3. การมีส่วนร่วมกับสถานีวิทยุชุมชนมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจรายการวิทยุชุมชนและความต้องการรายการวิทยุชุมชน
4. การใช้ประโยชน์จากการฟังรายการวิทยุชุมชนมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจรายการวิทยุชุมชนและความต้องการรายการวิทยุชุมชน
5. ความพึงพอใจรายการวิทยุชุมชนมีความสัมพันธ์กับความต้องการรายการวิทยุชุมชน

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจและความต้องการรายการวิทยุชุมชนของประชาชนในอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตของการวิจัย มีรายละเอียดดังนี้

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนที่ฟังรายการวิทยุชุมชนของสถานีวิทยุชุมชนในอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช อายุระหว่าง 15-60 ปี

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากการใช้สูตรของ Yamane (1973, p. 1088) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และความคลาดเคลื่อนไม่เกินร้อยละ 5 ดำเนินการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (stratified sampling) โดยใช้อายุเป็นเกณฑ์ และดำเนินการสุ่มตัวอย่างเพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน โดยจัดสรรขนาดตัวอย่างในแต่ละกลุ่มอายุตามสัดส่วนของประชากร

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างวันที่ 10-25 กันยายน พ.ศ. 2553 ในอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. วิทยุชุมชน หมายถึง สถานีวิทยุกระจายเสียงท้องถิ่น ที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานวิทยุชุมชน ในการวิจัยนี้ คือ สถานีวิทยุเทศบาลนครนครศรีธรรมราช และสถานีวิทยุเพื่อการศึกษาและพัฒนาอาชีพ
2. ลักษณะประชากร หมายถึง คุณสมบัติเฉพาะของประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ ของผู้ฟังรายการวิทยุชุมชนในอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช
3. พฤติกรรมการฟังรายการวิทยุชุมชน หมายถึง ลักษณะการฟังรายการวิทยุชุมชนของประชาชน ในการวิจัยครั้งนี้ลักษณะการฟังรายการวิทยุชุมชนมี 4 ลักษณะ ดังนี้
 - 3.1 ระยะเวลาในการฟัง เช่น น้อยกว่า 1 ชั่วโมง, 1-2 ชั่วโมง, 3-4 ชั่วโมง หรือมากกว่า 7 ชั่วโมง เป็นต้น
 - 3.2 ความถี่ในการฟัง เช่น ฟังทุกวัน, 1-2 วันต่อสัปดาห์, 3-4 วันต่อสัปดาห์ หรือ 5-6 วันต่อสัปดาห์ เป็นต้น
 - 3.3 ช่วงเวลาที่ฟัง เช่น ช่วงเช้า คือ เวลา 05.01-12.00 น. ช่วงบ่าย คือ เวลา 12.01-18.00 น. ช่วงค่ำ คือ เวลา 18.01-21.00 น. และช่วงดึก 21.01-24.00 น. เป็นต้น
 - 3.4 วิธีการฟัง เช่น ตั้งใจฟัง ฟังโดยบังเอิญ เปลี่ยนคลื่นแล้วเจอ เปิดวิทยุไว้เป็นเพื่อน ฟังรายการวิทยุชุมชนสลับไปมากับรายการวิทยุอื่น เป็นต้น

4. การมีส่วนร่วมกับสถานีวิทยุชุมชน หมายถึง วิธีการที่ประชาชนติดต่อสื่อสารหรือทำกิจกรรมร่วมกับสถานีวิทยุชุมชน เช่น การแสดงความคิดเห็น การเป็นแขกรับเชิญของรายการ การเป็นทีมงานการผลิตรายการ และการเป็นคณะกรรมการหรือคณะบริหารของสถานีวิทยุชุมชน เป็นต้น

5. การใช้ประโยชน์จากการฟังรายการวิทยุชุมชน หมายถึง การนำผลที่เกิดจากการฟังรายการวิทยุชุมชนไปใช้ ทั้งในรูปแบบของการนำข้อมูลจากเนื้อหามาใช้ประโยชน์เพื่อเหตุผลทางด้านอารมณ์ ใช้ประโยชน์เพื่อเหตุผลทางสังคม เช่น เพื่อความบันเทิง เพื่อความทันสมัย เพื่อความรู้ในการประกอบอาชีพ เพื่อประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อการสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับคนอื่น และเพื่อใช้คาดคะเนเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

6. ความพึงพอใจรายการวิทยุชุมชน หมายถึง ความรู้สึกที่ดีของประชาชนที่มีต่อรายการวิทยุชุมชนที่ตนเองได้ฟังในปัจจุบันในด้านต่าง ๆ ได้แก่ เนื้อหารายการ การนำเสนอความน่าเชื่อถือของข่าวสาร ช่วงเวลาในการออกอากาศ ระยะเวลาการออกอากาศ ความชัดเจนของคลื่นความถี่ ผู้ดำเนินรายการ การใช้ภาษา การพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และการแสดงความคิดเห็นในรายการ

7. ความต้องการรายการวิทยุชุมชน หมายถึง ความรู้สึกของประชาชนที่อยากให้รายการวิทยุชุมชนในอนาคตมีลักษณะตามที่ตนเองพอใจ ได้แก่ รูปแบบรายการวิทยุชุมชน คุณสมบัติของผู้ดำเนินรายการ การมีส่วนร่วมกับสถานีวิทยุชุมชน และการโฆษณาและประชาสัมพันธ์

7.1 รูปแบบรายการวิทยุชุมชน หมายถึง ลักษณะของรายการวิทยุชุมชนที่นำเสนอผ่านทางสถานีวิทยุชุมชน ได้แก่

7.1.1 รายการพูดคุยกับผู้ฟัง คือ รายการที่มีผู้ดำเนินรายการ 1 คน พูดคุยกับผู้ฟัง

7.1.2 รายการสนทนา คือ รายการพูดคุยของผู้ดำเนินรายการตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป

7.1.3 รายการสัมภาษณ์ คือ รายการที่นำวิทยากรมาให้ข้อมูลข่าวสาร โดยมีผู้ดำเนินรายการเป็นผู้สัมภาษณ์ตามแนวทางที่ตั้งไว้

7.1.4 รายการอภิปราย คือ รายการที่แสดงความคิดเห็นของผู้ร่วมรายการ ในมุมมองที่แตกต่างกัน

7.1.5 รายการสารคดี คือ รายการเล่าเรื่อง บรรยายความรู้ หรือเล่าเรื่อง จากประวัติศาสตร์

7.1.6 รายการนิตยสารทางอากาศ คือ รายการที่มีหลายเรื่องราวในรายการ เดียวกัน และนำเสนอให้เรื่องราวเชื่อมโยงเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

7.1.7 รายการข่าว คือ รายการที่รายงานเหตุการณ์ หรือเพื่อแจ้งเรื่องราว ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในแต่ละวัน

7.1.8 รายการบรรยายเหตุการณ์ คือ รายการที่รายงานเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น และรายงานขณะที่เหตุการณ์นั้นกำลังดำเนินอยู่

7.1.9 รายการตอบปัญหา คือ รายการที่เชิญผู้ฟังร่วมแข่งขันตอบปัญหา ต่าง ๆ หรือรายการที่ให้ผู้ฟังถามปัญหา และผู้ดำเนินรายการเป็นผู้ตอบคำถาม

7.1.10 รายการเพลง คือ รายการที่มุ่งให้ความบันเทิงโดยการเปิดเพลง เป็นเนื้อหาหลัก และมีการรายงานข่าวบ้างเล็กน้อย

7.1.11 รายการละครวิทยุ คือ รายการที่นำเสนอในรูปแบบการแสดง บทบาทสมมติของตัวละคร โดยสอดแทรกเนื้อหาวิชาการ ความรู้ ความบันเทิงด้วยศิลปะ ต่าง ๆ ทางการใช้เสียง

7.1.12 รายการปกิณกะ (variety) คือ รายการที่เสนอเรื่องราวต่าง ๆ หลายเรื่องให้อยู่ในรายการเดียวกัน แต่รายการปกิณกะในแต่ละตอน แต่ละเรื่องจะนำเสนอ แบบไม่เชื่อมโยงกัน

7.1.13 รายการสารละคร คือ รายการที่มุ่งให้ความรู้ และความบันเทิง พร้อมกัน โดยใช้รูปแบบของรายการละครวิทยุผสมกับรายการสารคดี

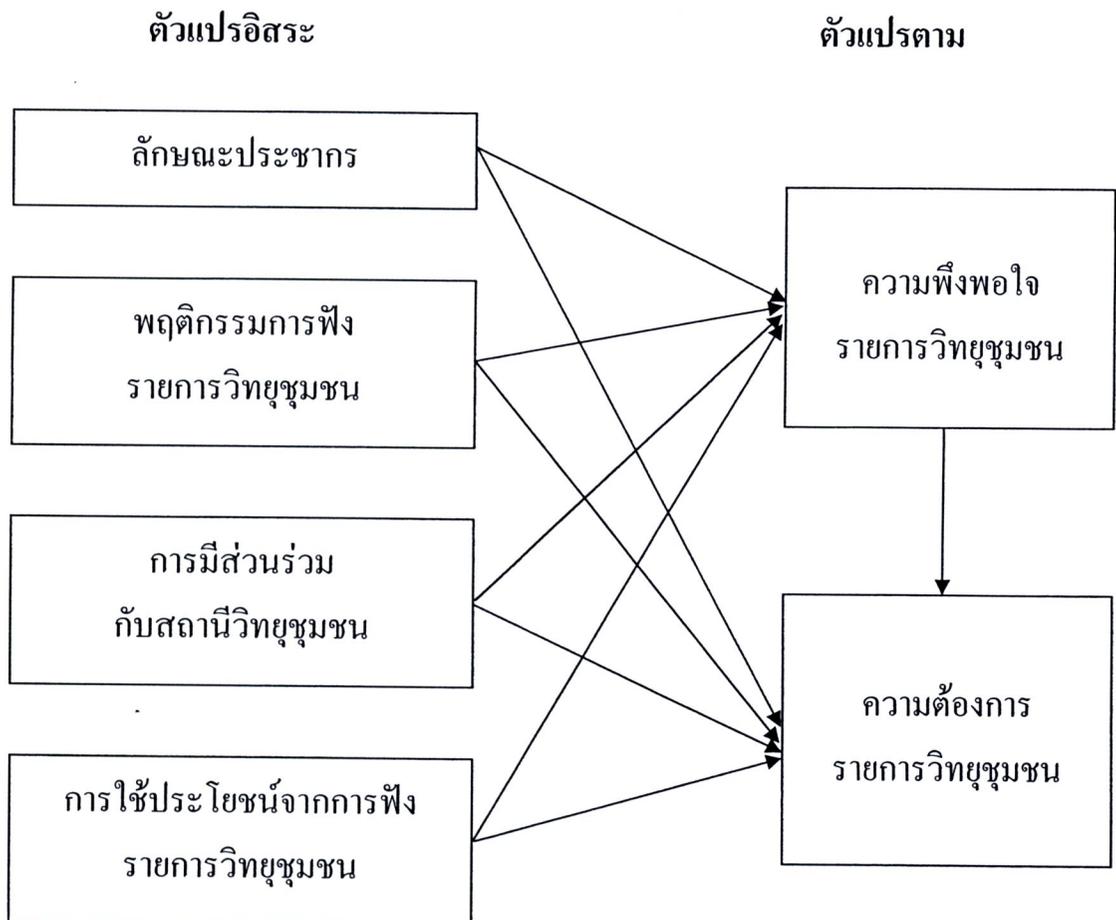
7.2 คุณสมบัติของผู้ดำเนินรายการ หมายถึง คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ คุณสมบัติด้านความรู้ หรือประสบการณ์ คุณสมบัติด้านเสียง เช่น การใช้ภาษาพูดถูกต้อง ชัดเจน มีการปรับน้ำเสียงให้เหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ มีมนุษยสัมพันธ์ต่อผู้ฟัง มีความรู้เกี่ยวกับชุมชน หรือวัฒนธรรมของชุมชนที่ตนเป็นผู้ดำเนินรายการวิทยุ

7.3 การโฆษณาและประชาสัมพันธ์ หมายถึง การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร หรือข้อมูลสินค้าไปสู่สาธารณชน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้แนวทางในการผลิตรายการวิทยุชุมชน และการปฏิบัติตนของผู้ดำเนินรายการวิทยุชุมชน ตามความพึงพอใจและความต้องการของประชาชน
2. ได้แนวทางในการจัดทำแผน นโยบายการจัดการสถานีวิทยุชุมชนให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน ตามแนวคิดของวิทยุชุมชน

กรอบแนวความคิดในการวิจัย

จากกรอบแนวคิดในการวิจัยข้างต้นมีการวิเคราะห์ 3 ส่วน ดังนี้

1. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ ได้แก่ ลักษณะประชากร พฤติกรรมการฟังรายการวิทยุชุมชน การมีส่วนร่วมกับสถานีวิทยุชุมชน และการใช้ประโยชน์จากการฟังรายการวิทยุชุมชน กับตัวแปรตาม คือ ความพึงพอใจรายการวิทยุชุมชน
2. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ ได้แก่ ลักษณะประชากร พฤติกรรมการฟังรายการวิทยุชุมชน การมีส่วนร่วมกับสถานีวิทยุชุมชน และการใช้ประโยชน์จากการฟังรายการวิทยุชุมชน กับตัวแปรตาม คือ ความต้องการรายการวิทยุชุมชน
3. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ คือ ความพึงพอใจรายการวิทยุชุมชน กับตัวแปรตาม คือ ความต้องการรายการวิทยุชุมชน